

314101

Εξοπλισμοί ή κοινωνική πολιτική;

Το δίλημμα του ενός τρις.

Μαχητικά αεροσκάφη ή επιδόματα για τους φτωχούς; Τανκς ή κοινωνικό πρόσωπο; Το δίλημμα απασχόλησε προσφάτως την κυβερνητική επιτροπή και προκάλεσε φραστικούς διαξιφισμούς ανάμεσα στον υπουργό Εθνικής Άμυνας κ.Α. Τσοχατζόπουλο και τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας κ. Ι. Παπαντωνίου. Τελικά, η πλάστιγγα έγειρε υπέρ της κοινωνικής πολιτικής. Το εξοπλιστικό πρόγραμμα περικόπηκε κατά 1 τρις. δρχ. για τα επόμενα τρία χρόνια, ενώ η αγορά μαχητικών αεροσκαφών τέταρτης γενιάς πήρε παράταση για το 2004. Ο Πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης μπορεί να έλαβε την απόφασή του, αλλά η συζήτηση συνεχίζεται πλέον δημοσίως, με πρωταγωνιστές τους αντιτιθέμενους υπουργούς. Πάντως, το ζήτημα δεν είναι απλό. Οι υπέρμαχοι των εξοπλισμών δεν επικαλούνται απλώς τις αμυντικές ανάγκες της χώρας, αλλά επισημαίνουν ότι τα εν λόγω προγράμματα παράγουν ανάπτυξη και δημιουργούν θέσεις εργασίας, χάρη στη συμμετοχή της ελληνικής βιομηχανίας. Από την πλευρά τους, οι υποστηρικτές της κοινωνικής πολιτικής επισημαίνουν ότι το «σπιράλ» των ελληνοτουρκικών εντάσεων οδηγεί σε οικονομικό αδιέξοδο και τις δύο χώρες.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Όπλα και... αριθμοί

Ο τζίρος. Τη δεκαετία του '90 (χωρίς φυσικά να υπολογίζονται οι δαπάνες του Πολέμου του Κόλπου) η υφήλιος ξόδεψε περισσότερα από 265 δισ. δολάρια για εξοπλισμούς.

Ο πωλητής. Οι ΗΠΑ είναι ο υπ' αριθμόν ένα προμηθευτής οπλικών συστημάτων στον κόσμο με πωλήσεις της τάξεως του 40% του συνολικού τζίρου, κατά την ίδια περίοδο.

Ο πρώην πωλητής. Σταθερή μείωση των πωλήσεων ρωσικών όπλων είδε η Μόσχα τη δεκαετία του '90. Η Ρωσία είναι τρίτη σε πωλήσεις παγκοσμίως μετά τη δεύτερη, Γαλλία.

Οι αγοραστές. Χώρες του Τρίτου Κόσμου (ιδίως της Μέσης Ανατολής) απορροφούν τα δύο τρίτα των πωλούμενων όπλων.

Ελλάδα - Τουρκία. Το 1999 οι αμυντικές δαπάνες της Αθήνας αναλογούσαν στο 4,9% του ΑΕΠ, ενώ της Άγκυρας στο 5,7%. Ο μέσος όρος μεταξύ των κρατών του ΝΑΤΟ: 2,2%

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

Κάλλιο αργά παρά ποτέ

Το δίλημμα μεταξύ κοινωνικών και αμυντικών δαπανών είναι υπαρκτό όταν υπάρχει στενότητα οικονομικών πόρων. Δηλαδή στις πλείστες των περιπτώσεων. Από τα έργα των κλασικών της πολιτικής οικονομίας του 18ου και 19ου αιώνα μέχρι τα σύγχρονα εγχειρίδια της οικονομικής επιστήμης, η επιλογή μεταξύ εναλλακτικών χρήσεων των διαθέσιμων πόρων δεν είναι τυχαία: Κανόνια ή βούτυρο.

Σε καιρό πολέμου, ή προετοιμασίας πολέμου, η επιλογή είναι προφανής. Κανόνια. Το δελτίο ανακαλύφθηκε στην Αγγλία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, προκειμένου να εξοικονομηθούν πόροι για να γίνουν κανόνια, και από την εφαρμογή του γεννήθηκε η επιστήμη του Προγραμματισμού αλλά και οι Εθνικοί Λογαριασμοί. Στη μεταπολεμική και νικηφόρα Αγγλία έπρεπε να επιλεγεί ο τρόπος αποπληρωμής του δημοσίου χρέους που έφθασε σε δυσθεώρητα ύψη κατά τη διάρκεια του πολέμου. Και συνακόλουθα οι κοινωνικές εκείνες τάξεις που θα πλήρωναν. Η επιλογή έγινε.

Υψηλός πληθωρισμός. Και οι κοινωνικές τάξεις που πλήρωσαν ήταν, όπως ο Keynes με τη γνωστή οξυδέρκεια και γλαφυρότητα που τον διέκριναν προέβλεψε, οι χήρες και τα ορφανά των νεκρών στρατιωτών στους οποίους η βρετανική κυβέρνηση έδωσε μακροπρόθεσμες (χωρίς λήξη) ομολογίες σταθερού ονομαστικού επιτοκίου.

Η επιλογή της κυβέρνησης να αναβάλει (δηλαδή να περικόψει) αμυντικές δαπάνες ύψους 1,7 τρισ. δρχ. (περίπου 4% του ΑΕΠ) μέχρι το 2004 ήταν και αναπόφευκτη και σωστή. Για τους ακόλουθους έξι βασικούς λόγους: Πρώτον, οι αμυντικές δαπάνες από το 1996 και μετά αυξάνονταν ραγδαία και, φθάνοντας σήμερα στο 5% του ΑΕΠ, ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο και όλες τις άλλες χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεύτερον, δημιουργούνταν φαύλοι κύκλοι ανταγωνισμού εξοπλιστικών προγραμμάτων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, χωρίς να ωφελείται κανένας παρά μόνον οι ξένες εταιρείες παραγωγής εξοπλισμού. Τρίτον, η Τουρκία έχει ήδη αρχίσει να μειώνει τους εξοπλισμούς της, αφού έχει γονατίσει οικονομικά. Τέταρτον, οι σχέσεις των δύο χωρών έχουν, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, βελτιωθεί, και η θέση της Ελλάδας έχει αναβαθμιστεί μετά την ένταξή της στη ζώνη του ευρώ. Πέμπτον, οι περιορισμοί του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης σε συνδυασμό με τις πρόσθετες ανάγκες χρηματοδότησης των υποδομών, των Ολυμπιακών Αγώνων, του Κοινωνικού Κράτους, της μείωσης του φορολογικού βάρους, και της Άμυνας, είναι μαθηματικώς βέβαιο ότι θα οδηγούσαν μεσοπρόθεσμα σε αδιέξοδο, και σε αναγκαστική επιλογή. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ένα αεροσκάφος Eurofighter κοστίζει όσο περίπου ένα πλήρως εξοπλισμένο Νοσοκομείο, αλλά και το γεγονός ότι το Eurofighter δημιουργεί εγχώρια προστιθέμενη αξία πολύ μικρότερη από την κατασκευή του Νοσοκομείου. Έκτον, κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι επηρεάζεται το αξιόμαχο των ενόπλων δυνάμεων από αυτή την απόφαση, αφού αυτές έχουν ήδη θωρακιστεί σημαντικά. Κατά την άποψή μου, η απόφαση αυτή έπρεπε να είχε ληφθεί προ πολλού. Πάντως κάλλιο αργά παρά ποτέ.

ΓΙΑΝΝΗΣ Ζ. ΔΡΟΣΟΣ

Δεξιότερα Κουροπάτκιν!

Οι πρόσφατες αποφάσεις της Κυβερνητικής Επιτροπής οδηγούν στην ανατροπή του εξοπλιστικού προγράμματος που εγκρίθηκε στο ΚΥΣΕΑ τον Ιούνιο του 2000 (μετά τις εκλογές). Το επιχείρημα ότι η μέχρι σήμερα επιτευχθείσα αμυντική θωράκιση της Ελλάδας είναι «σε βαθμό πρωτόγνωρο για τη χώρα» και «μας επιτρέπει να διαμορφώσουμε προτεραιότητες και σε άλλες κατευθύνσεις» παρουσιάζεται οψιγενώς, μετά την κρίσιμη στιγμή, που ασφαλώς ήταν η ψήφιση του προϋπολογισμού τον Δεκέμβριο του 2000.

Η περικοπή επιχειρείται μάλλον αδέξια, θίγει τον συνολικό εθνικό αμυντικό σχεδιασμό και τις βαθιές εκσυγχρονιστικές τομές που επιχειρούν οι Ενοπλες Δυνάμεις και το υπουργείο Άμυνας, τμήμα των οποίων είναι η πρόσκτηση των αναγκαίων οπλικών συστημάτων. Το τι θα χρειασθεί να αναμορφωθεί και πώς είναι κατ' εξοχήν θέμα επιχειρησιακό και πρέπει να κριθεί ανάλογα. Εκ του ασφαλούς οδηγίες περί του ποιο πρόγραμμα πρέπει να περικοπεί, θυμίζουν το γνωστό: «Δεξιότερα Κουροπάτκιν!».

Το εξοπλιστικό πρόγραμμα δίνει στην ελληνική αμυντική βιομηχανία μεγάλες δυνατότητες, όχι μόνο να αναπτυχθεί, αλλά, κυρίως, να αναδιαρθρωθεί, να προχωρήσει και με τις αναγκαίες ιδιωτικοποιήσεις, και να συνδεθεί, ως εξυγισμένος κλάδος βιομηχανικής δραστηριότητας, με την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία. Διαφορετικά οι βιομηχανίες αυτές απλώς διαχειρίζονται τον θάνατό τους. Οι συνέπειες για την απασχόληση είναι αυτονόητες. Η μέριμνα για αναδιοργάνωση και εξυγίανση της αμυντικής βιομηχανίας στις νέες συνθήκες είναι πρωταρχική μέριμνα π.χ. των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Κάτι τέτοιο άλλωστε υποδεικνύει και σχετικό ψήφισμα των Ευρωπαίων σοσιαλιστών που πρόσφατα ζήτησαν στις Βρυξέλλες αύξηση των αμυντικών δαπανών.

Τα εξοπλιστικά προγράμματα συνδέονται άρρηκτα και με τους σχεδιασμούς της ελληνικής

αμυντικής βιομηχανίας κρατικής και ιδιωτικής. Η ματαίωσή τους σημαίνει ανάλογη ματαίωση επενδύσεων (δημόσιων και ιδιωτικών), και μάλιστα σε έργα υποδομής, όπως επίσης και ύφεση για την έρευνα και την τεχνολογία, μερική δηλαδή ματαίωση ενός από τους στόχους της Κυβερνητικής Επιτροπής.

Εταιρείες όπως οι ΕΒΟ και ΠΥΡΚΑΛ θα οδηγηθούν σε ακόμη δυσχερέστερη θέση, εταιρείες όπως η ΕΑΒ δυσμενέστερα θα μπορούν να ιδιωτικοποιηθούν. Ο μέτοχός τους που είναι το υπουργείο Οικονομικών θα πρέπει να αντιμετωπίσει το ζήτημα: ποιες εταιρείες ή δραστηριότητές τους θα κλείσει; Σε πόσους από τους απολυόμενους εργαζομένους τους θα πει: όπλα ή κοινωνική πολιτική και ανάπτυξη;

Η αμυντική έρευνα και τεχνολογία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα εξοπλιστικά προγράμματα και φάνηκε αρκετά ελκυστική π.χ. στον υπουργό Ανάπτυξης κ. Ν. Χριστοδουλάκη, ο οποίος ενθέρμως προωθεί μαζί με τον κ. Τσοχατζόπουλο φιλόδοξη κοινή δραστηριότητα στον τομέα αυτόν. Μήπως και αυτός θα πρέπει να αναθεωρήσει αναλόγως τη στάση του;

Ο καθηγητής Γιάννης Στουρνάρας είναι πρόεδρος της Εμπορικής Τράπεζας.

Ο καθηγητής Γιάννης Ζ. Δρόσος είναι γενικός διευθυντής Αμυντικής Βιομηχανίας, Έρευνας και Τεχνολογίας στο ΥΕΘΑ.

LINKS: * www.fas.org/asmp/, μια ακαδημαϊκή ιστοσελίδα με όλες τις πληροφορίες για αγορές και πωλήσεις όπλων διεθνών

Αυτό το κείμενο εκτυπώθηκε από "ΤΑ ΝΕΑ", στη διεύθυνση http://ta-nea.dolnet.gr/print_article.php?e=A&f=17008&m=N10&aa=1

